

Реферат на тему: "І.Франко та видатні діячі Галицького Відродження"

Іван Франко

І.Франко та видатні діячі Галицького Відродження

Найвагоміші здобутки Галицького Відродження пов'язані з діяльністю Івана Франка. Універсальна особистість в історії світової культури, поет, прозаїк, драматург, журналіст, літературний критик і організатор літературного життя. Його творчість стала основою комплексного вивчення зв'язків української та світової культур.

Творчість І.Франка відзначається самобутністю і водночас споріднена з новими явищами в європейській літературі кінця XIX ст. Його "Галицькі образки" — приклад цікавого експерименту: введення оповідних форм у поезію.

Самобутність художнього мислення І.Франка виразно виявляється у поезіях ліричного циклу. Характерна щодо цього його збірка "З вершин і низин", "Зів'яле листя".

Цінним внеском у світову літературу стали філософські поеми І. Франка — "Смерть Каїна" і "Мойсей".

Прогрес у літературі І. Франко широко пов'язував із вдосконаленням засобів психологізму ("Лель і Полель", "Перехресні стежки", "Украдене щастя"). Творчість Франка-новеліста належить до кращих зразків світової літератури.

Українська література на переломі XIX—XX ст. позначена новаторськими тенденціями. Поряд з відомими іменами (І. Франко, Леся Українка, М. Коцюбинський, В. Стефаник, О. Кобилянська) з'являються самобутні таланти (С. Васильченко, М. Вороний, А. Кримський, П. Карманський, О. Олесь, В. Винниченко). Утверджуються нові ідеї, теми, образи, форми художнього вираження. На оновленні літератури позначився вплив європейського модернізму, мотиви якого властиві вітчизняній культурі XIX ст.

У руслі модерністських пошуків формувалася творчість галицьких письменників. У 1906—1909 рр. діяло літературне об'єднання "Молода муза" (П. Карманський, Б. Лепкий, О. Луцький, В. Пачовський, С. Твердохліб та ін.).

"Молода муза" не була організацією, яка веде облік своїх членів чи має розроблений статут чи програму. Це був радше клуб літераторів, до якого тяжіло чимало молоді, що працювала в різних галузях мистецтва: композитор Станіслав Людкевич, скульптор Михайло Парашук, живописець Іван Сиверин, скрипаль і маляр Іван Косинин, флейоніст Осип Шпитко...

Олімпом "Молодої музи" була кав'ярня, напише пізніше наймолодший її учасник М. Рудницький.

Взаємини Франка з "молодомузізвцями" були складними й неоднозначними. На

жаль, досі це цікаве й дуже важливе для нашої літератури питання не досліджувалось у всій його складності, воно просто збувалося тезою про те, що Франко різко критикував як теоретичну платформу цієї групи, так і твори її представників.

Критикував, і різко, хоч завжди цікавився творчістю своїх молодих колег, стежив за кожним, відгукувався на нові їхні книжки. "Був невмолимим суддею у мистецьких справах, — закінчує свій спогад про Івана Франка П. Бірманський, — і прямо дивував нас своєю глибокою аналізою творчості нашої і чужої, хоча розходився у своїх поглядах з нами і не мав виправдання для наших ідеалів модернізму...

Хоч не можна сказати, що легковажив нами. Тішився, якщо вдавалося знайти йому в наших писаннях щось, що підпадало під вимоги його естетичних канонів, і хоча гнівили його наша сміливість не тюпати слідами, спорив з нами серйозно".

"Молоду музу" треба розглядати як ланку в системі взаємодії різних течій літературного руху кінця XIX — початку XX ст. фрагмент загальноєвропейської панорами, бо ідеї модернізму приходили на Україну різними шляхами, поєднуючись із деякими рисами попередньої реалістичної школи і набуваючи в українському національному середовищі нових ознак. При цьому кожен письменник репрезентує свою лінію розвитку, пошуки власної концепції, що охоплюють сферу ідей і форм. Єдине, що об'єднувало представників усіх цих груп, течій чи просто індивідуальностей, було неприйняття побутового реалізму, описовості старої школи письма.

З цього погляду не тільки лірична драма "Зів'яле листя" І.Франка, а його статті "Принципи і безпринципність", "Старе і нове в українській літературі" можна назвати виявленням модерністичного напрямку, модерністичного в тому сенсі, що тут у центрі стоїть свідомість індивідуальності, — "людська душа", крізь призму якої розкривається, "освітлюється" навколишнє оточення. Отже, поет "виринає" свого ліричного героя з рамок біологічного існування і вводить широку часову і просторову перспективу, в єдність зі всесвітом.

"Молода муза" існувала порівнянно недовго — від 1907 року до першої світової війни, отже, якихось сім — вісім років. Але вона вписала свою сторінку в історію української літератури, була певним етапом на шляху її подальшого розвитку.

Водночас треба враховувати й те, що літературний процес творять не тільки і, може, не стільки течії та групи, як творчі індивідуальності.

Кожний учасник "Молодої музи" — людина зі своєю долею і митець із своїм неповторним обличчям. І як митець кожен з них виходить за межі цієї літературної групи, оскільки творчість його не обмежується часом існування.

По-різному склалися долі колишніх "молодомузівців". Найдовше судилось прожити Михайлові Яцківу (він помер у 1961 р.), йому вдалося чи не найповніше і найяскравіше виразити ідеї "Молодої музи" експресивним стилем, в якому гострота спостереження, точність деталі поєднана з виходом за рамки реальності, а тонка лірична настроєність сусідує із відразливою натуралістичністю, в нього чи не найтісніше поєднані і переплетені бодлерівські ідеал і сплін, і водночас він чи не найорганічніше поєднав фольклорний символ з модерною технікою письма, що доходить місцями майже до

сюрреалістичних образних конструкцій. На жаль, творчість М. Яцківа припинилася невдовзі після першої світової війни, і важко гадати, що дав би цей яскравий талант за сприятливих обставин.

Серед поетів, безсумнівно, найталановитішим був Петро Карманський. Його перша збірка "З теки самовбивці" є учнівським наслідуванням "Страждання молодого Вертера" Гете та "Зів'ялого листа" І. Франка. Та в наступних книжках він утвердився як оригінальний поет зі своїм обличчям.

Здається, в цього поета в крові був потяг до мандрів, і з Італії привіз він у поезію "молодомузівців" замість шуму смерек та хвиль Дністра аромат кипарисів, хлюпання Тибру. Бодлерівське "де-небудь, щоб тільки поза цим світом" згодом ганяло його світами, та все ж під кінець життя прибило до пристані — хоч не тихої, а понівеченої — рідного краю. Рання поезія П. Карманського, сповнена "причинного смутку". М. Рильський мотиви смутку пояснює як умовами тогочасного життя Галичини, так і особистою вдачею поета м'якою, вразливою, і тим, "що в колі його творчих зацікавлень були "поезії" Леопарді, Бодлера, песимістичні сторінки Біблії".

Мотиви смутку й космічного болю, що на думку І. Франка підносять поезію П. Карманського від дрібниць буденщини до проблеми загальнолюдської духовності й етики, конфліктів між добром і злом, домінують у творах "молодомузівського" періоду. Пізніше, в роки першої світової війни, той високий пафос і тон поволі поступаються місцем сатиричним тонам, гротескним образам. Поет тяжко переживає трагедію рідного краю, коли тисячі січових стрільців гинули на подільських полях, а деякі з їхніх провідників спали "під віденськими перинами".

Біль, драму, силу гніву письменник передав у збірці поезій "Alfresco" (1917), в якій трагізм світосприйняття попередніх років переходить у трагізм історичної долі народу, а самоіронія в сатиру.

Довгі роки перебування автора в Бразилії принесли низку майстерних пейзажних і ліричних поезій, на жаль, сьогодні майже невідомих нашому читачу, бо друкувались вони на сторінках малотиражних галицьких періодичних видань, до того ж недоступних...

На творчість поета повоєнного періоду наклала свій відбиток суспільна ситуація, яка мало сприяла виявленню таланту. Написав і Карманський немало декларативних віршів, та все ж не припиняв творити інтимну лірику і уклав книжку "Осінні зорі".

А ще — здійснив справжній подвиг, переклавши "Божевствену комедію" Данте. Перед самою смертю побачив виданою першу частину цієї праці. Дві наступні — досі чекають видання...

Не вкладається в "молодомузівські" рамки і поезія Василя Пачовського та Богдана Лепкого, які продовжували літературну працю у 20-30 роки. Один із основних мотивів лірики В. Пачовського — "розсипані перли" сліз ліричного героя від нерозділеного кохання, його плач за втраченою милою, що поступово зливається у збірний образ жіночого ідеалу.

Фольклорною символікою сповнені й драматичні поеми В. Пачовського, зокрема

"Сон української ночі", "Сонце руїни", "Золоті Ворота", в основі яких лежить ідея національного відродження .

Серед інших творів В.Пачовського назвемо історичну поему "Князь Лаборець", засновану на легендах і щедро насичену фольклорною символікою і яскравим закарпатським мовним колоритом.

Поезію Богдана Лепкого "молодомузізівського" періоду пронизує туга осені, прощання. Вірш "Журавлі" наче концентрує в собі ці мотиви . В кількох строфах про осінній відліт журавлів умістилась широка гама переживань і настроїв. Такими журавлями почували себе галичани , що покидали рідну землю в неясній надії на кращу долю за океаном.

Найбільше споріднює Б. Лепкого з іншими представниками "Молодої музи" мотив природи — як того острівця , де людина може відпочити від життєвих турбот і клопотів.

Події I світової війни, у вирі яких опинився і сам письменник , внесли в його поезію нові мотиви. Якщо визначити найголовнішу зміну в поетичній творчості Б.Лепкого воєнних років, то вона виявляється, мабуть, у тому, що "я" поета, яке було в епіцентрі його лірики, втрачає свою домінуючу роль, зливаючись з колективним "я" народу.

У 20-30-ті роки письменник вступає переважно виступає переважно в жанрі історичної прози, до поезії звертається лише час від часу. Вірші цього періоду не додають нічого суттєво нового до сказаного раніше, лише інколи проблиснуть спалахи туги за молодістю, за коханням .

Від особистих настроїв до громадянської лірики прийшов і Степан Чарнецький, що мав серед своїх приятелів репутацію богеміста й завзятого театрала. Захоплення театром відбилося й на творчості Чарнецького. Джерелом його лірики є і настрої, викликані творами мистецтва, — він часто бачить себе персонажем тієї чи іншої п'єси або опери.

В ліриці С. Чарнецького вражає тонке сприйняття природи. Ліричний герой поета стоїть перед нею зачудований, він "зливається" з нею у момент духовного сум'яття чи піднесення.

Цей , здавалось б, камерний поет з великою силою показав трагедію людини , краю , народу в I світовій війні , його поезія збагатилася новими барвами і тонами , здобула ноти сильного громадянського звучання.

Поетичний доробок Сидора Твердохліба та Остапа Луцького доволі скромний і не йде в порівняння з тим, що створили інші учасники "Молодої музи". Оригінальну спадщину С.Твердохліба компенсують його переклади . Багато й талановито переклав він , зокрема польською мовою своїх колег "молодомузізівців", а також Миколу Філянського, Олександра Козловського, Олександра Олеся.. Його інтерпретація "Каменярів" спонукала Франка написати цілу критичну статтю про цей переклад, в якій він назвав Твердохліба перекладачем, що має широку духовну культуру і вироблений естетичний смак. Перекладав він також на німецьку, з польської на українську.

Якщо в С.Твердохліба над оригінальною творчістю домінує переклад, то О.Луцький

— передусім організатор і теоретик "Молодої музи". Сьогодні його ім'я більше відоме гострими відповідями Франка — на статтю "Молода муза" та на епіграму "Іван Храмко", внаслідок чого склалося негативне ставлення до цього літератора, чия творчість тривала всього п'ять років.

З "Молодої музи" бере свій початок і творчість Михайла Рудницького, більше відомого своїми літературознавчими та літературно-критичними статтями. Поетична творчість його за розмірами невелика: спорадичні публікації в періодиці. Нешироке й коло мотивів та настроїв — спогад з дитинства, любовне переживання, миттєве враження. У творах М.Рудницького не знайдемо філософської глибини, багатоплановості образу. Вірш переважно елегантний, відшліфований, як мармур, і, наче мармур, холодний. Витончена техніка, несподівані ритмічні переходи при незрідка нарочитій заінтелектуалізованості, еkleктизмі образів — все це робило поезію М.Рудницького явищем примітним на загальноукраїнському терені.

М. Рудницький "замикає" те коло поетів, які безпосередньо пов'язані з групою "Молода муза".

Який вплив мала творчість "молодомузівців" на подальший розвиток української літератури, зокрема поезії?

Відомий поет Б.-І. Антонич писав, що поети "Молодої музи" вичерпалися ще на початку ХХ ст. і "їх роль у повоєнному літературному житті доволі скромна, а впливу на це життя вони не мали жодного. Сучасна літературна молодь зовсім відійшла від них, і їй ближче навіть "Слово ополку Ігоревім", аніж їх смутки, муки і космічна туга".

"Молодомузівці" вписали свою сторінку в історію української культури та Галицького Відродження.